

Kan objektiv moral existera utan Gud?

Vi lever i en tid där frågan om moral och dess källa ständigt är aktuell. Vad är egentligen rätt och fel, och varifrån kommer vår förmåga att skilja på dem? Är det våra egna erfarenheter, samhällets normer eller något större som styr oss? När vi funderar över dessa frågor, blir det tydligt att människan alltid har sökt efter fasta punkter i en annars föränderlig värld. Men kan dessa punkter verkligen existera utan att vara förankrade i något evigt, något bortom oss själva?

En modern tanke är att människan, genom *förnuft och empati*, själv kan skapa sitt moraliska system. Vi vill tro att vi är kapabla att skilja på rätt och fel utan någon yttre auktoritet, att vi genom diskussion och erfarenhet kan nå konsensus om vad som är gott. Men vad händer när denna moral förändras med tiden, när den som en gång var självklar sanning ifrågasätts och faller ihop? Det är här vi kan ställa frågan: **Kan vi verkligen förlita oss enbart på oss själva för att definiera vad som är rätt?**

Erik Lindegrens dikt *Mannen utan väg* speglar en värld i sönderfall, där individen famlar efter en moralisk riktning men finner sig vilse i sin egen osäkerhet:

”skugglös slingrar sig misstagens väg / på jorden det främmande djupet”.

Detta symboliserar den moderna människans känsla av tomhet och desorientering i en värld där inga moraliska sanningar längre är givna. Är det detta vi får när vi vänder oss bort från idén om en högre auktoritet, en Gud som definierar vad som är rätt och fel? Kanske befinner vi oss då i ett moraliskt vakuum, där vi försöker bygga vår egen väg men ständigt riskerar att tappa riktningen.

Den islamiska traditionen erbjuder ett tydligt svar på denna fråga: **Gud är den slutgiltiga källan till moral.** I Koranen läser vi:

”Denna bok, i vilken ingen tvekan råder, är en vägledning för de gudfruktiga” (2:2).

Här presenteras en idé om att moralen inte är relativ, utan fast förankrad i något evigt. Gud, som allvetande och barmhärtig, har gett människan en klar vägledning genom sina uppenbarelser. Vi får inte bara veta vad som är rätt och fel, utan också varför – eftersom moralen i sig är en reflektion av Guds vilja och visdom.

Men för den som inte delar denna tro, kan det kännas främmande att tänka sig att moralens källa skulle vara något utanför människan själv. I sekulära sammanhang ses ofta människan som sitt eget moraliska centrum, med friheten att definiera sina egna regler. Men denna frihet kommer också med ett pris: det moraliska systemet blir relativt, och risken

finns att det formas efter tillfälliga känslor eller sociala trender. Som Boye uttrycker det i sin dikt *Aftonbön*:

"Ont jag tänker, ont jag handlar, / men du läker allt och renar".

Här finns en insikt om att människan är felbar, att vi ofta misslyckas i vårt moraliska handlande och att vi, utan vägledning, kan gå vilse.

En värld utan Gud som moraliskt centrum riskerar alltså att bli en plats där moral enbart blir en fråga om makt – vem som har makten att definiera vad som är rätt och fel i en viss tid eller kultur. I en sådan värld finns ingen objektiv sanning, och vi står ensamma med våra subjektiva åsikter och tvivel. Återigen kan vi vända oss till Lindegren, som beskriver denna osäkerhet:

"Sanningen åldras och lägger sin patience / medan landskapet fäller ihop sina ruiner".

Denna bild av en sönderfallande sanning, som en gång var solid men nu sviktar, speglar en värld där moralen inte längre har någon fast grund.

Vad erbjuder då tanken om Gud som moralens källa? Den erbjuder en stabilitet och en riktning som går bortom våra egna begränsningar. Gudomlig moral är inte beroende av tid, plats eller mänskliga svagheter – den är konstant och evig. Genom att följa Guds vägledning kan vi, enligt islamisk tro,

uppnå en högre form av rättvisa, en som inte förändras med världens svängningar.

Men vad innebär detta för den moderna människan? Kan vi acceptera tanken att det finns en objektiv moral, fast förankrad i Gud? För många kan detta vara en svår tanke att omfamna, särskilt i en tid där individuell frihet och autonomi står i centrum. Men kanske är det just i vår tid, med all dess osäkerhet och moralrelativism, som vi behöver ställa oss frågan: **Vad är det vi söker när vi talar om rättvisa, godhet och moral?** Är det något tillfälligt, som kan ändras och justeras? Eller söker vi något djupare, något evigt och bestående?

Islam erbjuder en väg ut ur denna relativism genom att återföra moralen till dess ursprungliga källa – Gud. Genom att följa Guds vägledning kan vi inte bara undvika det moraliska vakuum som hotar att sluka oss, utan också finna en djupare mening i våra liv. Det är en inbjudan att återupptäcka en moral som inte bara är mänsklig, utan också gudomlig, och som därför kan leda oss bortom våra egna begränsningar och brister.